

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Pulkrábka, Ph.D., a soudkyň Mgr. Jany Boškové a JUDr. Ivy Hejdukové ve věci

žalobkyně: **České dráhy, a.s.**, IČO 70994226
sídlem Nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, 110 15 Praha-Nové Město

proti
žalovanému: **Lesy České republiky, s.p.**, IČO 42196451
sídlem Přemyslova 1106/19, 500 08 Hradec Králové-Nový Hradec
Králové

o zaplacení 24 116 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Chebu ze dne 25. 6. 2018, č. j. 15 C 201/2017-114

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně rozhodl v řízení o náhradě škody mezitímním rozsudkem tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku odpovídající škodě, která vznikla žalobkyni v důsledku nárazu osobního vlaku Os 17216 do stromu položeného na železniční trať dne 22. 12. 2014, když výše, úrokové příslušenství z prodlení a lhůta pro zaplacení budou určeny v konečném rozhodnutí ve věci (výrok I) a řízení ve vztahu k žalobě na zaplacení částky 1 645 Kč s úrokem z prodlení z této částky od 29. 4. 2017 do zaplacení bylo z důvodu zpětvzetí zastaveno (výrok II).

Shodu s prvopisem potvrzuje Jaroslava Anettová.

2. V odůvodnění rozsudku soud prvního stupně uvedl, že předmětem podnikání žalovaného je mimo jiné provádění činností zabezpečujících plnění všech funkcí lesa, přičemž hospodaření je prováděno i na pozemku parc. č. 1000/1 v k. ú. Skalka u Hazlova, pozemek je ve vlastnictví České republiky s právem hospodaření svědčící žalovanému. Lze dovodit odpovědnost vlastníka věci, žalovaný tedy jedná jménem vlastníka stromu, a proto žalovanému svědčí pasivní legitimace v řízení ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o státním podniku. Žalovaný je odpovědný za vzniklou škodu způsobenou jeho provozní činností ve smyslu § 2924 občanského zákoníku, když oba předpoklady jejího vzniku, tedy vznik škody a její původ v provozu odpovědné osoby byly splněny. Škoda byla způsobena věcí použitou žalovaným k jeho provozní činnosti, takovou věcí byl i padlý strom (zde soud prvního stupně odkázal na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1117/2008). Obranu žalovaného soud nepovažoval za důvodnou, neboť nebylo prokázáno, že žalovaný vynaložil veškerou možnou péči, kterou po něm bylo možné vyžadovat, aby ke škodě nedošlo. Žalovaný měl věnovat zvýšenou pozornost stromům, které by mohly ohrozit provoz dráhy. Zcela bez významu je námitka, že revírník, který má povinnost stromy kontrolovat, má na starosti velkou plochu. Rovněž případná odpovědnost další osoby (Správa železniční a dopravní cesty) nemůže mít význam pro rozsah odpovědnosti žalovaného. Protože mezi účastníky byl spor i vyšší skutečné škody, k čemuž bude potřeba provést další dokazování, soud rozhodl se souhlasem obou účastníků mezitímním rozsudkem.
3. Proti rozsudku podal žalovaný včasné odvolání. Nesouhlasil se závěry soudu prvního stupně, a to proto, že se soud dostatečně nevypořádal s tvrzením, že v daném porostu žalovaný provedl před vznikem škodní události kontrolu společně se správcem dráhy, tj. Správou železniční dopravní cesty, s. o. (dále jen „SŽDC“). Povinnost správce dráhy zabezpečit bezpečnost vyplývá z ustanovení § 10 odst. 1 zákona o drahách a § 22 odst. 1 lesního zákona. Žalovaný nesouhlasí s tím, že soud prvního stupně odpovědnost za škodu dovozuje pouze na základě ustanovení občanského zákoníku, aniž by se vypořádal s odkazem žalovaného na provázanost se zmiňovanými ustanoveními § 22 lesního zákona a § 10 zákona o drahách, které na posuzovaný případ dopadají. Tyto předpisy jsou speciální ve vztahu k občanskému zákoníku, nelze tedy opřít rozhodnutí ve věci o rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1117/2008, neboť ten se nedotýká škody vzniklé pádem stromy z lesního pozemku na těleso dráhy, nýbrž pádu stromu na automobil zaparkovaný v kempu. Při aplikaci lesního a drážního zákona na daný případ je patrná absence pasivní legitimace žalovaného. Dále žalovaný uvedl, že si je v rámci své činnosti plně vědom povinností, avšak v daném případě byla vynaložena veškerá péče k zabránění vzniku škody, kterou po něm lze rozumně požadovat a pokud soud byl opačného názoru, měl dojít ke konkrétnímu označení rozsahu povinností, které měly být ze strany žalovaného splněny. Navrhl, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu v plném rozsahu zamítne.
4. Žalobkyně ve svém vyjádření k odvolání žalovaného uvedla, že soud prvního stupně rozhodl správně, a proto navrhla, aby byl napadený rozsudek potvrzen. Odpovědnost žalovaného byla správně vyhodnocena jako odpovědnost z provozní činnosti, a to v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. 25 Cdo 529/2006. Žalovaný nedokázal odhalit zjevné odumření stromu, jehož pád zapříčinil vznik újmy žalobkyně. V takovém případě nelze chování žalovaného považovat za vynaložení veškeré rozumné péče. Je namístě požadovat péči o lesní porost na kvalitativně vyšší úrovni už proto, že předmětný strom se nacházel v ochranném pásmu dráhy a nelze odhlédnout ani od toho, že žalovaný je v péči o lesní porosty profesionálem. Ani znění zákona o drahách, ani znění lesního zákona nezabývají žalovaného legitimace ve věci, neboť tyto zákony připouštějí provádění opatření k ochraně dráhy na lesních pozemcích i jinými osobami než vlastníkem, neznamená to však, že by zbavovaly odpovědnosti vlastníka pozemku, případně osoby provozující zde činnost, z níž vyplývá hospodářský prospěch. Pokud by záměrem zákonodárce bylo přenést povinnost k náhradě újmy na osobu odlišnou od vlastníka lesního pozemku, nepochybně by to v zmiňovaných právních předpisech vyjádřil.

5. Odvolání žalovaného není důvodné.
6. Předmětem odvolání je otázka správnosti právních závěrů učiněných soudem prvního stupně. Otázka správnosti skutkových zjištění nebyla v odvolání namítána, a proto z nich vychází i odvolací soud.
7. Jádrem právního posouzení bylo, zda mezi ustanovením občanského zákoníku, které použil soud prvního stupně a zákonem o dráhách (§ 10) či lesním zákonem (§ 22) je vztah speciality, a zda tedy ustanovení zákona o dráhách či lesního zákona vylučují použití obecné úpravy (zda v těchto zákonech je obsaženo ustanovení, které vylučuje odpovědnost vlastníka zdroje nebezpečí stanovenou v občanském zákoníku).
8. Podle § 2924 o. z. kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zprostití, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.
9. Podle § 9 odst. 2 zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, provozovatel dráhy a dopravce je oprávněn v ochranném pásmu dráhy vstupovat na cizí pozemky, popřípadě na stavby na nich stojících za účelem oprav, údržby a provozování dráhy, odstraňování následků nehod nebo poškození dráhy a za účelem odstraňování jiných překážek omezujících provozování drážní dopravy. Přitom je povinen dbát toho, aby užíváním pozemků, popřípadě staveb na nich stojících, bylo co nejméně rušeno a aby vstupem a činnostmi nevznikly škody, kterým je možno zabránit. Výkon těchto oprávnění musí být omezen na nezbytnou dobu a nezbytnou míru. Tímto ustanovením není dotčeno právo na náhradu škody podle občanského zákoníku.
10. Podle § 10 odst. 1 zákona o dráhách, vlastníci nemovité věci v sousedství dráhy jsou povinni strpět, aby na jejich pozemcích byla provedena nezbytná opatření k zabránění sesuvů půdy, padání kamenů, lavin a stromů nebo jejich částí, vznikne-li toto nebezpečí výstavbou nebo provozem dráhy nebo přírodními vlivy; vznikne-li toto nebezpečí z jednání těchto vlastníků, jsou povinni učinit nezbytná opatření na svůj náklad. O rozsahu a způsobu provedení nezbytných opatření a o tom, kdo je provede, rozhodne drážní správní úřad.
11. Podle § 10 odst. 2 zákona o dráhách, drážní správní úřad zjišťuje zdroje ohrožování dráhy a zdroje rušení drážního provozu na nich. Zjistí-li zdroj ohrožení jiný než je uveden v odstavci 1, nařídí drážní správní úřad jeho provozovateli nebo vlastníku odstranění zdroje tohoto ohrožení. Nevyhoví-li provozovatel nebo vlastník zdroje ohrožení, drážní správní úřad rozhodne o odstranění zdroje ohrožení na jeho náklady.
12. Podle § 22 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon, vlastníci nemovitostí nebo investoři staveb a zařízení jsou povinni provést na svůj náklad nezbytně nutná opatření, kterými jsou nebo budou jejich pozemky, stavby a zařízení zabezpečeny před škodami způsobenými zejména sesuvem půdy, padáním kamenů, pádem stromů nebo jejich částí, přesahem větví a kořenů, zastíněním a lavinami z pozemků určených k plnění funkcí lesa; tato opatření jsou oprávněni provést i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Rozsah a způsob zabezpečovacích opatření stanoví orgán státní správy lesů, pokud není podle zvláštních předpisů příslušný jiný orgán státní správy. Vlastník pozemků určených k plnění funkcí lesa je povinen provedení opatření strpět.
13. Podle § 22 odst. 2 lesního zákona, vyžaduje-li zajištění bezpečnosti osob a majetku, kromě opatření uvedených v odstavci 1, i změnu ve způsobu hospodaření v lese nebo omezení ve využívání pozemků určených k plnění funkcí lesa, rozhodne orgán státní správy lesů o dalších opatřeních a určí, kdo ponese náklady s tím spojené a kdo nahradí vlastníku lesa případnou újmu. Ustanovení zvláštních předpisů zůstávají nedotčena.
14. Odvolací soud zastává stanovisko, že ani ustanovení zákona o dráhách ve své současné úpravě (§ 10), ani lesní zákon (v ustanovení § 22) nevylučují obecnou odpovědnost vyplývající

z ustanovení § 2924 o. z.

15. Úprava obsažená v § 10 zákona o dráhách směřuje na situace, kdy vlastník ke dráze přilehlé nemovitosti neplní dostatečně své povinnosti v tom smyslu, že neučiní opatření k zabránění ohrožení dráhy. Protože ohrožení je třeba předejít i za takové situace, zákon o dráhách konstruuje možnost a oprávnění drážního správního úřadu, aby vlastníkovu nemovitosti či provozovateli zdroje ohrožení odstranění hrozícího opatření nařídil, případně tato opatření provedl sám (k tomu srovnej závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 3. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 11/01). Ústavní soud zde výslovně uvádí, že „*zákon nemůže definovat všechny jednotlivé kroky, úkony, způsoby chování a jednání majitele přilehlých nemovitostí, jež pokládá vzhledem k rozmanitosti konkrétních situací za potřebné, předpokládá však, že majitel nemovitosti sám – vědom si své povinnosti – sleduje na svém pozemku předměty a děje, jež by mohly ohrozit provoz dráhy a stará se o jejich odstranění. Nesplněním této povinnosti nemusí být pouze konání (např. vysazení stromu na nevhodném místě), ale i opomenutí (např. ponechání stromu, která sám bez přičinění vlastníka na nevhodném místě vyrostl). Je třeba pečlivě vážit, zda taková povinnost prevence vlastníka nemovitosti v oblasti ochranného pásma dráhy (provozovatele nebo majitele zdroje ohrožení) by byla případně nad jeho reálné možnosti a jeho následná odpovědnost za zdroj ohrožení v rozporu s principem přiměřenosti*“. Ustanovení v odstavci 2 řeší otázku nákladů vzniklých v souvislosti s odstraněním zdroje nebezpečí, nezabývá se však otázkou, kdo je odpovědný za škodu, k níž v důsledku neprovedení všech nezbytných opatření dojde. Za tohoto stavu je pak pro řešení dané situace třeba využít obecnou úpravu.
16. Pokud jde o ustanovení § 22 zákona o lesích, pak tento zákon a právní úprava v něm obsažená primárně sleduje zájem na ochraně lesa, to však neznamená, že by vlastník lesního pozemku, případně nájemce či právnická osoba, jíž je podle ustanovení § 4 odst. 1 citovaného zákona o lesích svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu, byl zbaven povinností, které mu plynou z obecného právního předpisu, tj. z občanského zákoníku (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 6. 2003, sp. zn. 25 Cdo 2183/2001). Co bylo shora uvedeno pro ustanovení § 10 zákona o dráhách, lze pak vyložit i pro § 22 lesního zákona. Ustanovení umožňuje, aby v případě, jsou-li ohroženi vlastníci nemovitostí nebo investoři staveb a zařízení škodami z pozemků určených k plnění funkcí lesa a vlastník (nájemce či provozovatel) lesního pozemku dostatečně neplní své povinnosti, mohou sami provést nezbytná opatření k zamezení vzniku těchto škod, a to nejenom na svých pozemcích, ale i na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Tedy ani toto ustanovení nevylučuje použití obecné právní úpravy náhrady škody v občanském zákoníku.
17. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že citované zvláštní předpisy nevylučují odpovědnost provozovatele zdroje nebezpečí (resp. vlastníka věci) za škodu stanovenou v občanském zákoníku. Ze zvláštních předpisů vyplývá pro správce dráhy, tedy pro SŽDC, právo vstupovat na pozemky ve vlastnictví jiných osob, provádět kontroly na těchto pozemcích, a snad i povinnost kontroly provádět, avšak nelze z nich dovodit vyloučení odpovědnosti žalovaného. Za vzniklou škodu tedy odpovídá žalovaný, případně SŽDC, a protože jejich povinnost k náhradě vzniklé škody by podle § 2915 odst. 1 o. z. byla solidární, není pasivní věcná legitimace žalovaného vyloučena jen proto, že s ním solidární dlužník není žalován. Případné vypořádání vzniklé škody mezi těmito dvěma subjekty, tedy žalovaným a SŽDC není předmětem řízení.
18. Odvolací soud se ztotožňuje i s tím závěrem, že žalovaný nevynaložil veškerou péči, kterou po něm bylo možno rozumně vyžadovat, tak aby ke škodě nedošlo, a tudíž se nezprostil své povinnosti k náhradě vzniklé újmy podle § 2924 druhá věta o. z. Zdroj nebezpečí (strom) byl odhalitelný, což vyplývá jednoznačně ze stavu stromu zjištěného bezprostředně po jeho pádu. Odpovědět na otázku, jak často se měly provádět kontroly stavu stromů a jakým způsobem, není úkolem soudu. Podstatné je, že stav, v němž spadlý strom byl, nemohl nastat ze dne na den. V podrobnostech k otázce nevynaložení veškeré rozumné péče lze odkázat na vyčerpávající a správné odůvodnění soudu prvního stupně.

19. Proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako správný potvrdil.
20. Protože o věci bylo rozhodnuto mezitímním rozsudkem, bude o veškerých nákladech řízení rozhodnuto až v konečném rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Plzeň 18. října 2018

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D., v. r.
předseda senátu